

Yoluxucu xəstəliklər kafedrası

Dos. Cəlal İsayev

Məxmərək

Məxmərək

Etiologiya

Virus ***Rubivirus*** cinsinə, ***Togaviridae*** ailəsinə aiddir. RNT tərkibli virusdur. Ətraf mühitdə davamsızdır, termolabildir, bu virus 100⁰C-də bir neçə dəqiqə, otaq temperaturunda bir neçə saata inaktivləşir.

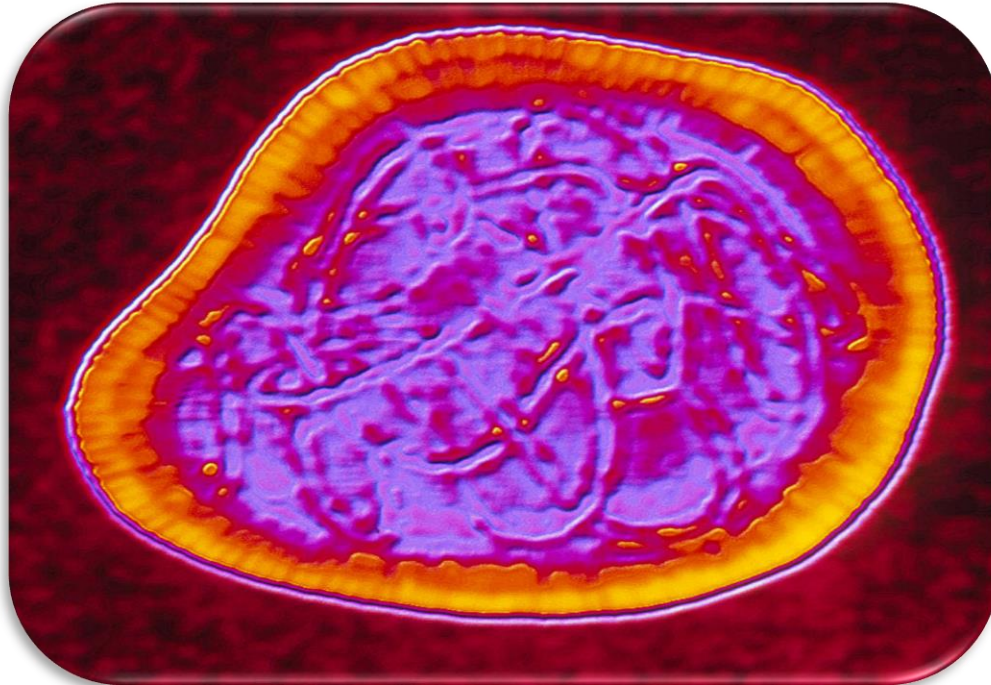

Lakin dondurulmuş vəziyyətdə virus illərlə yoluxuculuq xüsusiyyətini daşıyır. Antibiotiklərə rezistentdir. 60-70 nm diametrindədir, xarici təbəqədən və nukleotiddən ibarətdir. Zəif sitopatikdir və xroniki yoluxdurma xüsusiyyəti var.

Epidemiologiya

Antroponoz infeksiyadır, əsas mənbəyi qazanılmış və ya anadangəlmə məxmərək ilə xəstə olan insan və virus daşıyıcısıdır. Xəstəliyin atipik formaları da mənbə rolunu oynayır. Səpgi olan xəstələrdə - xəstələrin 80%-də virus 9 gün ərzində, səpgi olmayan xəstələrdə isə - 50% hallarda 4 gün ərzində xaric olur.

Yoluxma yolu - hava-damcı ilədir. İnsanların uzun müddətli və sıx münasibətdə olduğu yerlərdə olur. Virusemiyanın olması infeksiyanın hamilə qadınlarda dölə bətn daxili və törədicinin parenteral yolla keçməsinin göstərir. İnsanların məxmərəyə həssaslığı yüksəkdir (80-90%). Anadangəlmə immunitet olduğu üçün

6 ayına qədər uşaqlar məxmərəyə həssas olmur. Məxmərəyə daha çox 2-9 yaşlı uşaqlar həssas olur. Mövsümlilik xarakterikdir.

Patogenez

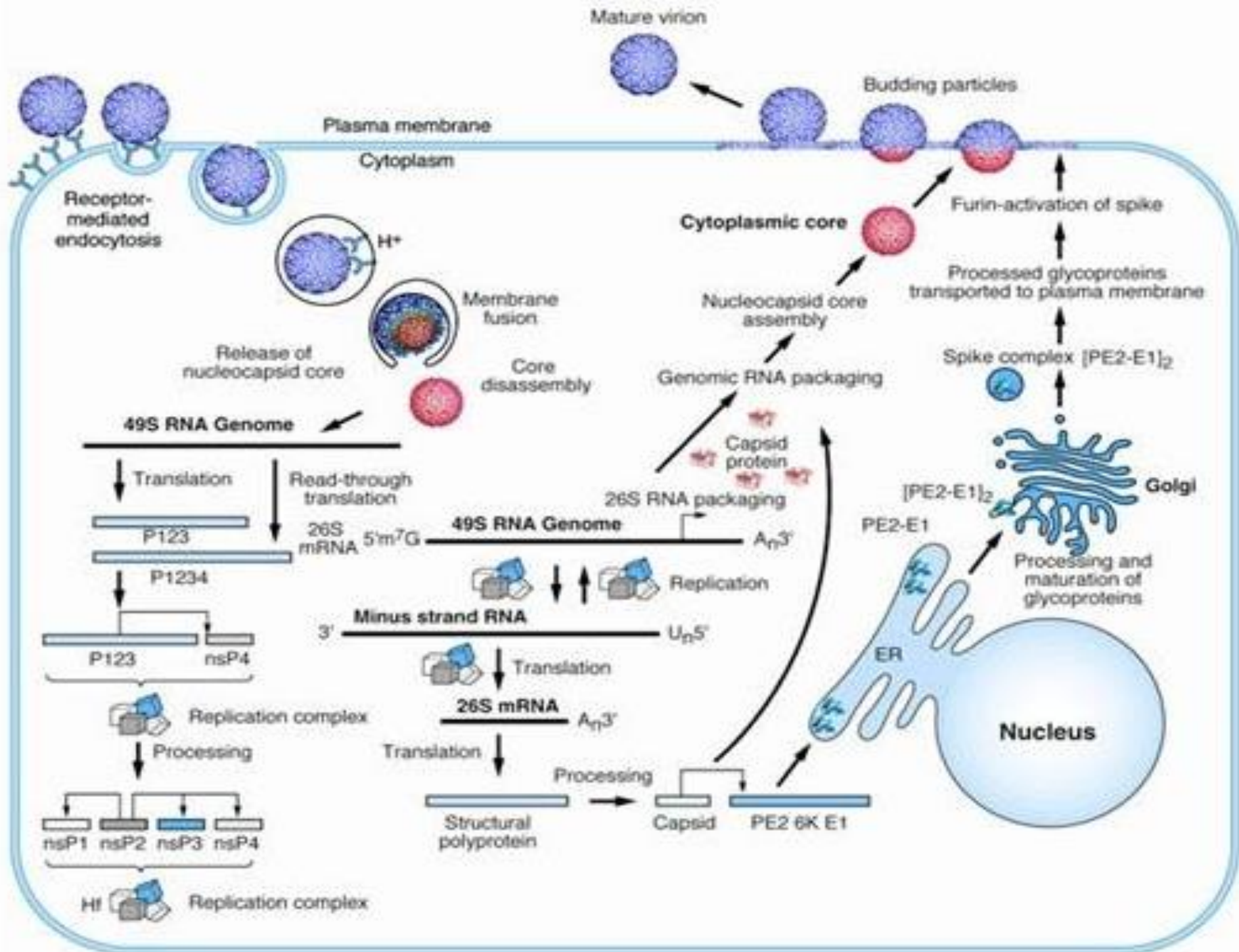
Qazanılmış formada giriş qapısı çox güman ki, burun udlağın selikli qişasıdır. Hematogen yolla yayılır. Səpgi dövründə virus dərini zədələyir. Səpgi əmələ gəldikdə virusemiya azalır və bu virusu neytrallaşdırıcı antitellərlə əlaqədardır. Yaranan immunitet davamlı və ömürlük olur.

- ➔ Anadangəlmə forma fərziyyələrə görə anadan dölə ananın qan dövranı vasitəsilə keçir və xorionun xovunun epitelini və ciftin qan damarlarının endotelini yoluxdurur. Embol şəklində dölün qan damarlarına keçərək dölün hüceyrələrini yoluxdurur.

Congenital rubella syndrome

Cataract in infant due to congenital rubella syndrome

CRS and rubella infection is almost always have a prevalent conjunctivitis

Anadangəlmə anomaliyaların formalaşma mexanizmi kimi virusun sitodekstruktiv təsirə malik olmasını, hüceyrə çoxalmasının inhibisiya olunmasını və ciftin damarlarının zədələnməsi ilə əlaqəli olan dölün toxumalarının işemiyasını göstərmək olar. Mitotik aktivliyi zəiflədirlər. Zədələnmə beyin üçün 3-11-ci həftə, göz və ürək üçün – 4-7-ci həftə, eşitmə orqanları üçün isə 7-12-ci həftədir.

Tesnifati

Tipinə görə

**Ağırlığına
görə**

**Gedişinə
görə**

Tipik (manifest)

Yüngül

Hamar

Atipik

Orta-ağır

Nahamar

Ağır

Beləliklə, anomaliyaların xarakteri və ağırlıq dərəcəsi yoluxmanın hamiləliyin hansı dövründə baş verməsindən asılıdır. Ana məxmərəklə hamiləliyin birinci 2 ayında xəstələndikdə döldə ürək qüsuru, katarakta və qlaukoma, hamiləliyin III-IV ayında xəstələndikdə isə psixomotor pozğunluqlar inkişaf edir. Məxmərək virusunun formalaşmış dölə (hamiləliyin I üç ayından sonra) zərərli təsiri az olur.

KLİNİKASI

İNUBASION DÖVR: -18-23 gün

Prodrom
al

Bir nece saatdan 1-2 güne qeder davam edir ve zeif intoksikasiya simptomu ile tezahur edir. Yungul kataral elametler meydana cixir: zokem ve burnun tutulması bogazin qıcıqlanması, quru oskurek, yumwaq damaqda enantema, damaq qovsleri ve udlagin arxa divarinin hiperemiyası. Boyunun arxa ve ense limfa duyunlerinin şişkinliyi ola biler.

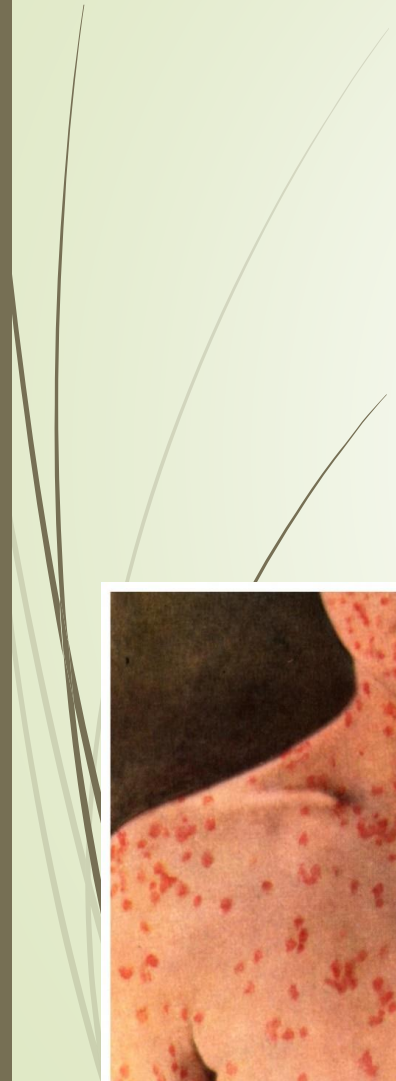
Sepgilər
dövrü

3-4 gün çəkir, yungul kataral və intoksikasiya elametleri, ense və boynun arxa l/düyünləri böyüyür. Səpgilər kiçik ləkəli, açıq-cehrayi rengli, coxlu sayda, adətən bərabər ölçülü olur. Eyni zamanda əmələ gəlir və bir gün ərzində üz, döş, qarın və aşağı ətraflara yayılır. Təbii büküşlərdə səpgilər cüzi və ya olmur. Səpgilər 4-cü günündə izsiz yox olur. Səpginin aşağı ətraflara yayılması xəsteliyin ikinci günündə baş verir.

Klinika

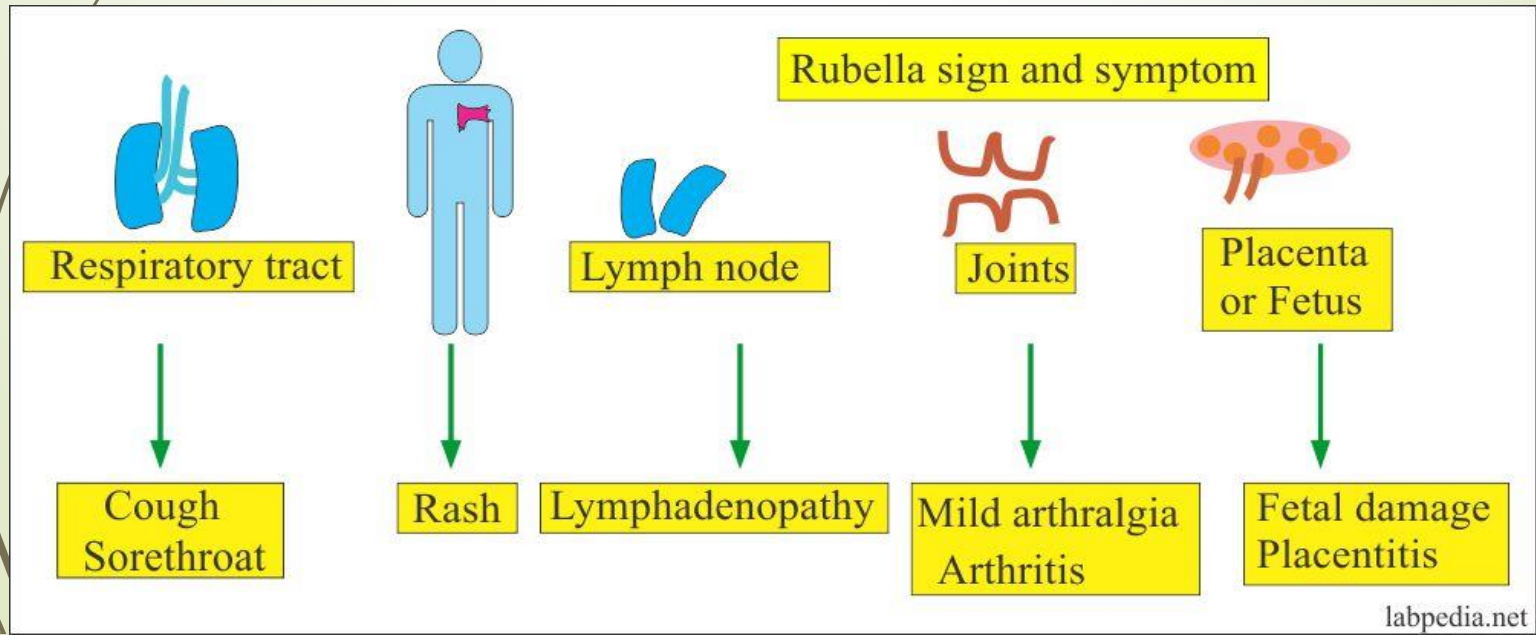
Rekonvales-
seneiya

Patoloji təzahürsüz olmadan keçir. Çox nadir hallarda ensefalit və ya seroz meningit şəklində olan sinir sisteminin zədələnmələri təsadüf olunur. Ensefalit bir qayda olaraq məxmərəyin 4-5-ci günü meydana çıxır. Sağalma ləng gedir 2-3 ay çəkir. Tək-tək hallarda qalığ əlamətləri müşahidə oluna bilər

Diagnoz

Məxmərəyin diaqnozu ilkin mərhələdə kliniki-epidemioloji məlumatlara əsasən qoyulur. Obyektiv müayinədə səpginin xarakterini və onun əmələ gəlmə ardıcılığını nəzərə almaq vacibdir. Səpgi adətən kiçik ləkəli olur, bir neçə saat ərzində bütün bədənə yayılır və üzdə, yuxarı ətrafların kənar səthində, bud və sağrı nahiyəsində yerləşir. Səpginin və bütün əlamətlərin əks inkişafı və səpginin xəstəliyin III-IV günündə təmamilə yoxa çıxması məxmərəyin səciyyəvi əlamətlərində biri hesab olunur.

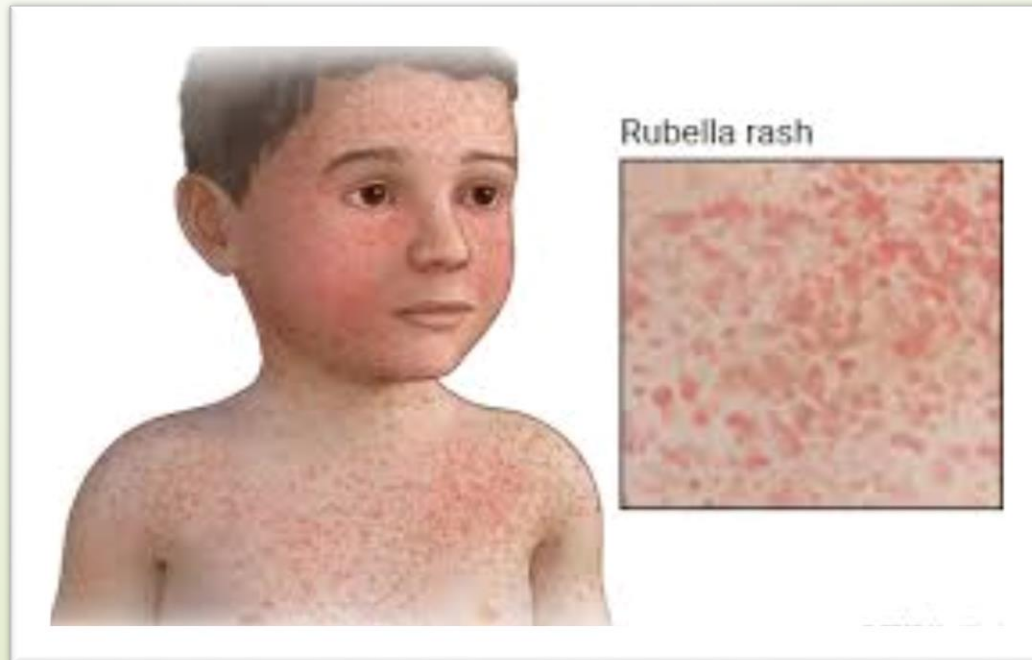

Rash first
appears on
neck and face

Scattered rash
on body

Hematoloji məlumatlar
(leykopeniya, limfositoz, plazmatik hüceyrələr, normal səviyyədə olan EÇS) köməkçi rol oynayırlar.

Laborator diaqnostikanın spesifik üsulları virusoloji və seroloji müayinələrdən ibarətdir.

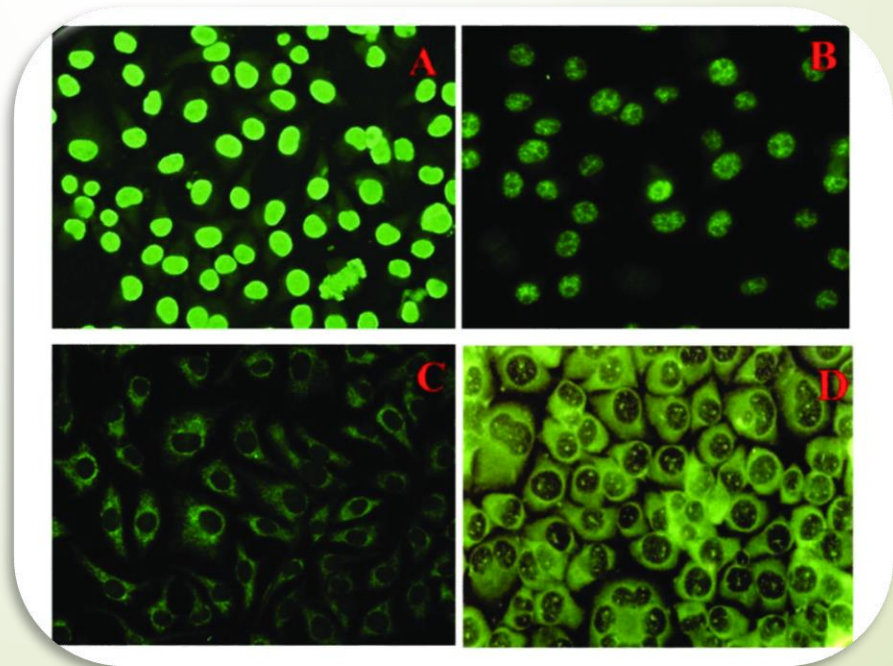

Virusoloji üsul virusun
burun-boğaz yuyuntularından,
qandan,nəcisdən və sidikdən
əldə edilməsindən ibarətdir.

Seroloji üsul immunitetin
vəziyyətini və onun xəstəlik
ərzində dinamikasını əks
etdirir.Məxmərək virusuna
qarşı olan antitelləri
neytrallaşma, hemaqlütinasiyanı
tormozlama,KBR və
immunoflüoressensiya
reaksiyalarının köməylə aşkar
etmək mümkündür.

Məxmərək infeksiyasının II zərdabdakı antitellərin titri I zərdabdakı antitellərin titrinə nisbətən 4 və ya daha çox artması sübut edir. IgM sinfinə daxil olan spesifik antitellərin İFA ilə aşkar olunmasını daha perspektivli hesab etmək olar.

Müalicə

Adi gedişli məxmərək hospital şəraitini və hər hansı bir dərman preparatlarının təyini tələb etmir. Bu cür xəstələrə vitaminlərlə müalicə və 3-4 gün ərzində yataq rejimi, KRVI ilə ağırlaşmada – simptomatik müalicə, streptokokk infeksiyaları ilə ağırlaşmada isə – antibakterial müalicə (penisillin, durasef və s.) təyin olunur. Meningoensefalit əmələ gəldikdə xəstəni təcili olaraq xəstəxanaya yerləşdirmək və kompleks müalicəsini aparmaq (iltihaba qarşı, hormonal, dezintoksikasiya, dehidratasiya və qıcolmaya qarşı vasitələr) vacibdir.

